

Tijdschrift voor Tandheelkunde

OCTOBER 1935

XLII JAARGANG AFLEVERING 10

PRAKTIJK OVERNAME

In de Codex voor Beroepsethiek van de Ned. Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde wordt ook het „overnemen van praktijk” behandeld. Daar vindt men onder meer: „Vorm en inhoud van een overeenkomst betreffende het „overnemen” eener praktijk mogen niet in strijd zijn met wet en goede zeden. Zij moeten de belangen van beide partijen dermate beveiligen als door de gevoelens van collegialiteit wordt vereischt.”

Nu is „overname van praktijk” ongetwijfeld een van de zwakste punten in de ethische wapenrusting van den tandarts (en arts) en daardoor is het niet altijd eenvoudig gevaarlijke opstoppers te voorkomen. De praktijk immers wordt gevormd door het vertrouwen dat de patienten stellen in den persoon van den tandarts en dat „vertrouwen” is niet zonder meer op een ander over te dragen, laat staan „te verkoopen”!

Afgescheiden van den „ambtenaar”, bijv. in een Ziekenfonds, schooltandkliniek etc., is „de verhouding van patient tot tandarts” onverkoopbaar en behoort derhalve het doen en laten van dien patient *onder alle omstandigheden* te worden gehouden buiten de te sluiten overeenkomst.

Men kan de „goodwill” van een praktijk koopen, omdat nu eenmaal de ervaring sinds vele jaren heeft geleerd, dat de patienten — uit volkomen vrijen wil — door eigenschap-

pen van gewoonte, inertie, onverschilligheid of wat dan ook, voor een zéér groot gedeelte de neiging hebben, bij heengaan van den tandarts, zich te wenden tot diens opvolger, vooral wanneer deze in hetzelfde huis gevestigd blijft.

Deze krijgt daardoor een kern van patienten, die hij anders niet zou hebben gezien en bouwt zich daaruit zijn praktijk op. Slaagt hij hierin niet, dan is de oorzaak vrijwel altoos gelegen in het feit, dat hij naar het oordeel van den patient te kort schiet. Dit zal alleen bij uitzondering het geval zijn, omdat de een zal apprecieeren wat den ander niet bevalt; zijn „persoonlijkheid” zal zoowel te zijnen gunste als te zijnen ongunste werken en een en ander heeft ten gevolge, dat gezien ook de onverschilligheid van velen, het in de overgroote meerderheid der gevallen lukt.

Vandaar dat overname niet „in strijd is met de goede zeden”, omdat het plaats maken van den een inderdaad iets waard is voor den ander en zelfs véél waard kan zijn.

Dit „plaats maken” is dus het essentiele feit waarop de overname moet berusten en alle andere factoren zijn bijzaak, hoewel niet onbelangrijk. Natuurlijk zal het overnemen van de bescheiden, op de praktijk betrekking hebbende, de mededeeling aan de patienten, zoo mogelijk de persoonlijke introductie, zoo goed mogelijk moeten worden geregeld. Die mededeeling en de eventueele introductie zijn voor de patienten een aanduiding, dat zij — op gezag van den voorganger — bij voorbaat vertrouwen kunnen stellen in den opvolger en dus behoort het tot de goede zeden, dat dan ook die voorganger zich terdege rekenschap geeft van de eigenschappen van den opvolger en voor diens praktijkuitoefening een zekere mate van moreele verantwoordelijkheid draagt. Hij zal verder al datgene behooren te doen wat het succes van de overname kan bevorderen en na te laten wat zou kunnen schaden.

Tot zoover is dit alles vanzelfsprekend en is de heengegane geheel uit de praktijk getreden, dan zullen zich verder niet veel zwarigheden kunnen voordoen.

Anders echter wordt het, wanneer deze zijn praktijk elders gaat vestigen. Dan ontstaat de mogelijkheid dat een gedeelte van zijn oude patienten hem blijft opzoeken en die mogelijkheid zal in de overeenkomst moeten worden verdisconteerd.

Dit kan op twee wijzen geschieden en wel eenerzijds door een vermindering van de te betalen overnamesom, anderzijds door de verplichting zich niet in een nader te bepalen omtrek van de oude woonplaats te vestigen.

Beide methoden worden geregeld toegepast, alleen dient te worden vastgesteld, dat het zeer weinig elegant is om die verplichting zóó te redigeeren, dat het den vertrekkende, op straffe van dit en dat, verbóden is zich op een bepaalde plaats te vestigen. Dit is namelijk in strijd met zijn rechten als staatsburger en men bepale dus, dat wannéér hij zich daar vestigt, hij zich verbindt tot het terugbetalen van het ontvangen bedrag, of een gedeelte daarvan.

Volkomen in strijd met de goede zeden is het echter, dat men hem zou verbieden, patienten uit zijn oude praktijk te behandelen, op straffe van wat dan ook. Want dan raakt men niet aan *zijn* rechten, maar aan die van den patient! Wanneer deze zich de moeite, den tijd en het geld wil getroosten, om ondanks den afstand, zijn ouden tandarts weer op te zoeken, is het zedelijk ontoelaatbaar, hem mede te deelen, dat dit niet gaat, omdat men hem aan een ander heeft verkocht!

Afgescheiden van het feit, dat dan die patient vermoedelijk slechts bij uitzondering terug zal keeren naar zijn „koopert”, wordt daardoor het vertrouwen geschokt, zoowel in den tandarts als in den stand!

De verhouding van patient tot tandarts is een geheel andere, dan die van klant tot kruidenier, slager etc.; de af te leveren waar is nimmer dezelfde, omdat de persoon een belangrijke, voor sommigen een allesbeheerschende rol speelt en het is nòch in het belang van den enkeling, nòch in dat van den stand, daaraan te willen tornen.

Dat wij hier zoo uitvoerig op ingaan, vindt zijn oorzaak

in het feit, dat ons eenige gevallen bekend zijn geworden, waarin oneenigheid is ontstaan tusschen tandartsen, naar aanleiding van de behandeling van oude patienten, waarbij ook de juristen van de zich benadeeld voelenden meenden hieruit contractbreuk te mogen destilleeren. Zij beriepen zich daarbij niet op een uitdrukkelijke overtreding van een contractsbepaling, maar op het feit — om met de woorden van den Codex te spreken — „dat de belangen van partij ter eene zijde niet dermate zijn beveiligd als door de gevoelens van collegialiteit vereischt”.

Wij meenen goed te doen met een dergelijken uitleg van „gevoelens van collegialiteit” scherp van de hand te wijzen en wij hebben er ons van overtuigd hiermede tevens de meening weer te geven van alle vooraanstaande collegae, die wij daarover hebben gesproken.

Die collegiale gevoelens namelijk komen dan zóózeer in botsing met de gevoelens van behoorlijkheid tegenover den patient, dat zij daarbij ver ten achter behooren te staan!

Vreest de opvolger de mogelijkheid, dat zijn voorganger een gedeelte van zijn oude praktijk, ook nà zijn heengaan, zal behouden, dan kan hij zich daartegen contractueel op allerlei wijze voldoende wapenen.

Nimmer echter zal hij dit mogen doen op een wijze die zijn beroep onwaardig is en die in laatste instantie, ook hemzelf niet ten goede zou komen!

N.